

РОЗДІЛ 2. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ ЯК ОНОВЛЕНА МОДЕЛЬ СТИМУЛЮВАННЯ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

INDUSTRIAL PARKS AS A RENEWED MODEL FOR STIMULATING FOREIGN INVESTMENT IN UKRAINE

У статті проаналізовано формування індустріальних парків як нової моделі спеціального правового режиму інвестування в Україні. Показано, що вони виникли як відповідь на системні вади попередніх режимів – спеціальних економічних зон і території пріоритетного розвитку – та поступово трансформувалися у гнучкий інструмент селективного стимулювання інвестицій із підвищеним рівнем відповідальності. Розкрито інституційні особливості індустріальних парків, зокрема правову уніфікацію, інфраструктурну підтримку, чітке адміністрування та відкладене надання пільг. Узагальнено статистичні дані щодо результативності ІП у 2022–2024 роках. Сформульовано рекомендації щодо удосконалення режиму ІП з урахуванням ризиків фіскальної нестабільності, регіональної нерівності та потреб післявоєнного відновлення.

Ключові слова: прями іноземні інвестиції, стимулювання іноземного інвестування, спеціальні режими економічної діяльності, індустріальні парки, постконфліктне відновлення.

The article examines the evolution of industrial parks (IPs) as a modern institutional model of special legal regimes for investment stimulation in Ukraine. IPs emerged after the 2005 cancellation of major tax benefits for free economic zones (FEZs) and priority development territories (PDTs), aiming to offer a more sustainable and balanced approach. Initially lacking fiscal incentives, IPs relied on local initiatives and infrastructure support rather than direct tax relief. They were also shaped by lessons learned from the shortcomings of previous special regimes, particularly in terms of project transparency and strategic focus. Since 2022, IPs have become a core element of Ukraine's investment policy, driven by new tax incentives, state infrastructure funding, and increased demand for business relocation. The model integrates infrastructural, administrative, and deferred fiscal mechanisms. Key institutional features include standardized governance via managing companies, oversight by the Ministry of Economy, and clear criteria for accessing benefits, which also enhances investor confidence and reduces regulatory ambiguity. Statistical data for 2022–2024 show that the average volume of investment per functioning IP significantly exceeded the corresponding indicators for FEZs and PDTs, confirming the higher project quality and effectiveness of IPs. This success was achieved even before the full-scale application of tax incentives, underscoring the importance of infrastructure and administration. At the same time, the growing convergence between IPs and earlier models raises concerns about fiscal risks and potential inefficiencies. The paper stresses the need to avoid repeating past mistakes, especially in terms of sudden policy changes and weak project selection mechanisms. Several recommendations are proposed to improve the performance of IPs: establishing a dedicated monitoring methodology, ensuring legal stability of tax rules, strengthening the coordination office, and expanding funding access for local communities. With these safeguards, IPs can play a leading role in Ukraine's postwar recovery and industrial revitalization.

Keywords: direct foreign investment, stimulation of foreign investment, special economic regimes, industrial parks, post-conflict recovery.

УДК 339.9

DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct84-10>

Грамотнєв В.Е.

к.е.н., докторант кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Hramotniev Vitalii

Kyiv National University of Economics named after Vadym Hetman

Постановка проблеми. Після скасування у 2005 році ключових фіскальних пільг для СЕЗ, ТПР і технопарків було фактично завершено етап державної політики, що спиралась на інвестиційні стимули у форматі СПРЕДів. У цьому контексті запровадження ІП у 2006 році стало не продовженням попередніх моделей, а спробою адаптувати інституційні інструменти до нових регуляторних умов. На відміну від СЕЗ і ТПР, що передбачали автоматичне надання пільг, ІП формувалися знизу – з ініціативи місцевої влади або приватних операторів – без гарантованої фіскальної підтримки, але з акцентом на інфраструктуру й адміністративний супровід. Після початку повномасштабної війни ІП набули нової динаміки: з 2022 року запроваджено фіскальні

стимули, посилено бюджетне фінансування, активізовано місцеві ініціативи. У підсумку ІП стали провідним інструментом інвестиційної політики, поєднуючи функції релокації, підтримки переробної промисловості та кластеризації. Водночас зближення з логікою СЕЗ і ТПР створює ризики повторення минулих помилок – фіскальних втрат, нерівності доступу до стимулів, зловживань. Щоб уникнути цього, надзвичайно важливо інтегрувати досвід попередніх моделей у поточну політику підтримки ІП та не допустити механічного відтворення неефективних практик.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З моменту започаткування формування мережі індустріальних парків в Україні ця тематика набула помітної уваги з боку вітчизняних науковців. Упродовж

останніх років було здійснено чимало досліджень, присвячених як загальним концептуальним засадам функціонування ІП, так і конкретним нормативно-правовим, інституційним, організаційним та економічним аспектам.

У статті Дугінець і Вдовиченка обґрунтовано теоретичне підґрунтя ролі індустріальних парків у трансформації економічних систем, з особливим акцентом на їхнє значення для повоєнного відновлення України. Автори здійснили систематизацію ключових підходів – від теорії кластерів і структурних зрушень до концепцій циркулярної економіки та інноваційних екосистем. У центрі уваги – здатність індустріальних парків сприяти модернізації виробництва, децентралізації промисловості, зменшенню регіональної нерівності, інтеграції у глобальні ланцюги доданої вартості та реалізації принципів сталого розвитку. Окрема цінність роботи полягає в узагальненні теоретичних позицій у вигляді структурованої таблиці, що може слугувати методологічною базою для подальших прикладних досліджень [1]. У дослідженні Забарної [2] зроблено спробу комплексного обґрунтування ролі інноваційних інвестицій як ключового чинника сталого розвитку регіонів України у повоєнний період. Авторка акцентує на важливості підтримки малого й середнього бізнесу як адаптивного сегмента економіки, здатного забезпечити відновлення навіть в умовах війни. Особливої уваги надано цифровій індустрії та Індустрії 4.0 як найбільш перспективним напрямом для інвестування, що поєднують безпеку, стійкість і потенціал швидкої інтеграції у глобальні ринки. Розгляд Вінниці як прикладу успішного впровадження індустріальних парків, що об'єднують міжнародних виробників, локальні ініціативи та інноваційні концепції (зокрема кластер VOLIA), покладено в основу дослідження Бойко В. та Бойко Л. [3] Авторки показують, що індустріальні парки в сучасних умовах є не лише інструментом релокації бізнесу, а й катализатором змін у макроекономічних показниках – зайнятості, інвестицій, експорту. Фокус на посиленні регіонального економічного потенціалу через індустріальні парки сформував основу дослідження Андрієнка [4, с. 53]. Автор окреслює індустріальні парки як ефективний інструмент реалізації державної регіональної політики в умовах структурної трансформації економіки. У роботі наголошено, що ІП можуть не лише компенсувати нерівномірність соціально-економічного розвитку територій, а й забезпечити умови для формування нових точок зростання. Погляд на індустріальні парки як на ключовий інструмент регіонального розвитку та Perezavantazhenня промислової політики представлено в аналітичному матеріалі Галасюка [5, с. 48]. Автор поєднує концептуальні висновки з чіткими пропозиціями щодо стимулювання створення ІП, включаючи державне фінансування інфраструктури, запровадження фіскальних пільг, залучення місцевих громад і міжнародних партнерів. Попри активну дискусію щодо індустріальних

парків, більшість досліджень зосереджені на правових, управлінських та локальних аспектах. Натомість ідея ІП як нової моделі спеціальних режимів для стимулювання інвестицій у контексті післявоєнного відновлення ще не розкрита повною мірою.

Постановка завдання. Метою цієї статті є аналіз еволюції індустріальних парків в Україні як оновленої моделі селективного стимулювання іноземного інвестування, що виникла у відповідь на провали попередніх СПРЕДів (СЕЗ і ТПР) та поступово трансформувалась у збалансований інструмент державної політики. Завдання дослідження полягає у визначенні ключових інституційних новацій, які забезпечили вищу результативність ІП, виявленні ризиків повернення до неефективних практик минулого, а також формулюванні напрямів вдосконалення регулювання, управління й фінансування з урахуванням потреб післявоєнного відновлення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Після згорання СЕЗ і ТПР, викликаного нормативною нестабільністю та слабкою інфраструктурою, потреба в селективному стимулюванні інвестицій не зникла. Її реалізацією стали індустріальні парки – нова інституційна модель, закладена в Законі України «Про індустріальні парки» 2012 року [6]. ІП позиціонувалися як альтернатива СЕЗ і ТПР із гнучкішим форматом, посиленими запобіжниками та більш сталою логікою державної підтримки.

Ключовою зміною стало уніфіковане законодавче регулювання. Закон 2012 року сформулював рамкову конструкцію: процедури створення, умови включення до Реєстру, права учасників, функції керуючої компанії, доступну підтримку й механізми контролю. На відміну від СЕЗ і ТПР, ІП створюються за єдиною процедурою без ухвалення окремих законів. Це мінімізує політичний вплив і підвищує довіру з боку бізнесу та громад. Фактично ІП – перша модель СПРЕДу, що працює в Україні на основі системного підходу.

ІП можуть ініціювати не лише державні органи, а й місцева влада та приватні власники, що враховує локальну специфіку, узгоджується з децентралізацією та підвищує мотивацію до реального наповнення парків.

Інша системна вада СЕЗ і ТПР – відсутність державної участі в підготовці територій – була врахована. Держава зосередилась на інфраструктурі: хоч норма була закладена ще у 2012 році, реальне фінансування стартувало у 2022–2024 роках, залучивши громади й інвесторів до активної участі. Формальне адміністрування СЕЗ і ТПР не передбачало чіткої відповідальності. У ІП ці функції виконує керуюча компанія – єдиний центр управління з закріпленими повноваженнями. Державний нагляд здійснює Міністерство економіки, що веде Реєстр, приймає звітність і контролює відповідність.

Фіскальні пільги у СЕЗ і ТПР викликали бюджетні втрати. ІП на старті базувалися винятково на інфраструктурній підтримці. З 2022 року додано

обмежені пільги – звільнення від податку на прибуток і ПДВ – лише для компаній, які працюють у парку понад 10 років і внесені до Реєстру. Це зменшило ризики та забезпечило фіскальну стабільність.

Врахування помилок попередніх моделей дало змогу ІП досягти вищої ефективності на старті. Навіть за обмеженості даних, на основі порівняння періодів 2022–2024 і 2001–2003 років, видно переваги ІП як оновленої моделі селективного стимулювання (Табл. 1).

Низький відсоток реально функціонуючих ІП у 2022 році (7%) не свідчить про слабкість моделі, а радше відображає попередній етап нормативного запуску без практичної підтримки. Хоч Закон «Про індустріальні парки» ухвалили ще 2012 року, протягом наступного десятиліття інфраструктурна підтримка фактично не реалізовувалась. Лише після 2022 року, з початком державного фінансування та запровадженням фіскальних стимулів, ситуація змінилася: частка діючих ІП зросла до 10% у 2023 році та 22% – у 2024-му. Для порівняння, СЕЗ і ТПР демонстрували високу формальну активність уже на старті (42–82%), оскільки пільги були передбачені в нормативній базі від початку та застосовувались одразу після затвердження інвестпроектів. В ІП податкові стимули з'явилися лише з 2022 року – після внесення змін до Податкового й Митного кодексів – тоді як до того жодних податкових переваг не існувало..

Найпереконливішим показником ефективності є середній обсяг інвестицій на один реально діючий СПРЕД: у 2022 році для ІП він становив 5,6 млрд грн, що в десятки разів перевищує значення для СЕЗ (0,03 млрд грн) і ТПР (0,06 млрд грн) у роки пікової активності. Висока капіталомісткість свідчить про фокус на реальний бізнес, якісні проектні ініціативи та дієвий інституційний відбір. Важливо, що такі результати досягнуто без широкого доступу до фіскальних пільг: закон дозволяє їх застосування лише для суб'єктів, які діють в ІП не менше 10 років. У 2022 році таких фактично не було, тому реальне використання стимулів було мінімальним. Це підтверджує, що модель ІП здатна залучати значні інвестиції навіть без негайної податкової підтримки – завдяки якісному адмініструванню, ринковій логіці та інфраструктурній базі.

Водночас слід визнати, що за останнє десятиріччя модель стимулювання інвестицій в індустріальних парках істотно трансформувалась. Вона еволюціонувала в повноцінний СПРЕД, який за логікою дії дедалі більше нагадує підходи, характерні для СЕЗ і ТПР, а за рівнем пільг і масштабом державної підтримки подекуди навіть перевищує їх (Табл. 2).

Еволюція ІП означала не лише розширення стимулів, а й їх якісне оновлення. На відміну від СЕЗ і ТПР, ІП не є їх прямим продовженням, а функціонально враховують досвід, містять посилені інституційні запобіжники й нову логіку підтримки. Незважаючи на галузеву обмеженість пільг і 10-річний строк перебування, подібність до СЕЗ і ТПР створює ризики фіскальних зловживань. Водночас ІП стали збалансованою моделлю СПРЕДУ з адресними пільгами, інфраструктурною підтримкою та регуляторною чіткістю, що робить їх перспективними для залучення іноземних інвестицій. Головне – не повторити помилки минулих режимів. Щоб забезпечити реальну ефективність ІП, необхідна методика обліку й прогнозування. Як показав досвід СЕЗ і ТПР, без звітності неможливо оцінити результативність. Попри наявність змін у Стратегії на 2023–2030 роки та операційному плані [13], станом на травень 2025 року чинною залишається стара форма звіту. Ключовим також є стабільність податкових умов. Приклад 2005 року показав, що скасування пільг руйнує довіру інвесторів. Хоча Стратегія визнає цей ризик, її операційний план не пропонує рішень. Без гарантій незмінності умов ІП залишаються вразливими. Необхідно розробити механізми правового закріплення основних параметрів функціонування.

Важливим залишається підвищення ефективності координуючого органу. У березні 2024 року було створено Офіс розвитку індустріальних парків [14], але за рік роботи бракує інформації про повноваження, персонал і результати. Держава має зосередитися не на створенні нових структур, а на забезпеченні прозорості роботи вже існуючих. Режим ІП потребує обґрунтованих критеріїв доступу до пільг. Їх надання має ґрунтуватися на конкурсній оцінці походження капіталу, технологічного рівня, потенціалу доданої вартості та відповідності державним пріоритетам.

Іншим напрямом удосконалення є диференціація моделей ІП. У хабах варто впроваджувати

Таблиця 1

Порівняльна ефективність діяльності окремих СПРЕДів в Україні

Окремі показники діяльності СПРЕДів	2022	2023	2024
Питома вага діючих ІП	7%	10%	22%
Запас інвестицій в середньому на один працюючий ІП, млрд. грн.	5,6	3,8	1,5
	2001	2002	2003
Питома вага діючих СЕЗ	42%	82%	82%
Запас інвестицій в середньому на активну СЕЗ, млрд. грн.	0,03	0,16	0,05
Питома вага діючих ТПР	48%	70%	69%
Запас інвестицій в середньому на активну ТПР, млрд. грн.	0,06	0,03	0,02

Джерело: власні розрахунки за [7, 8, 9, 10]

Порівняльна таблиця інвестиційних стимулів у межах СЕЗ, ТПР та індустріальних парків

Пільга	СЕЗ	ТПР	ІП
Режим спеціальної митної зони	більшість СЕЗ	всі ТПР	–
Звільнення від оподаткування прибутку	всі СЕЗ	всі ТПР	всі ІП (на 10 років за умови реінвестування)*
Звільнення від оподаткування інвестицій	більшість СЕЗ	всі ТПР	
Звільнення від сплати ввізного мита та ПДВ	меншість СЕЗ	більшість ТПР	всі ІП (при імпорті нового обладнання)*
Звільнення від сплати зборів до деяких бюджетних фондів	більшість СЕЗ	меншість ТПР	–
Звільнення від обов'язкового продажу ін. валюти	більшість СЕЗ	більшість ТПР	–
Звільнення від плати за землю	більшість СЕЗ	всі ТПР	всі ІП
Надання на безповоротній основі коштів для облаштування індустріального парку та його інфраструктури	–	–	всі ІП**
Повна або часткова компенсація відсоткової ставки за кредитами	–	–	всі ІП**
Звільнення від відшкодування втрат лісгосподарського виробництва	–	–	всі ІП

* – Отримання пільги допускається за умови, що учасник індустріального парку матиме статус такого учасника впродовж не менше 10 років і протягом цих 10 років

** – Зупинено на час воєнного стану та протягом шести місяців після його припинення або скасування відповідно до ч. 2 п. 2 постанови КМУ від 04.06.2024 № 644

Джерело: складено автором за [11, с. 65; 12]

функціональну модель, у постраждалих регіонах – територіальну з посиленням державним супроводом. Паралельно необхідно посилити фінансове забезпечення: за рахунок коштів міжнародних донорів, фінінституцій і держбюджету, особливо для громад з високим потенціалом, але обмеженими ресурсами.

Висновки. Досвід функціонування індустріальних парків в Україні засвідчив, що ця модель здатна забезпечити якісніше залучення інвестицій, ніж попередні формати на кшталт СЕЗ і ТПР. Водночас зростання інтересу до ІП та поступове розширення механізмів підтримки актуалізують потребу у вдосконаленні підходів до регулювання та управління. Щоб уникнути повторення помилок минулого та забезпечити результативність ІП у довгостроковій перспективі, необхідне послідовне зміцнення інституційної основи.

У центрі уваги має залишатися не кількісне зростання, а якість реалізації. ІП повинні зберігати статус інструменту для добору стратегічно важливих проектів, а не перетворюватися на універсальну схему доступу до пільг. Для цього важливо зафіксувати ключові параметри функціонування на рівні закону, забезпечивши їх стабільність незалежно від політичної кон'юнктури. Без таких гарантій довіри інвесторів залишатиметься вразливою.

Окрему увагу слід приділити механізмам звітності та оцінки результативності. За відсутності надійної аналітичної бази держава втрачає можливість приймати зважені рішення щодо фінансування та підтримки. Водночас інфраструктурна орієнтація ІП, яка забезпечила їм високий старт, потребує фінансового посилення, особливо в регіонах, що постраждали від війни.

Ставка на індустріальні парки як на базовий інструмент економічного відновлення є

виправданою. Але саме тому ключовим завданням на наступному етапі має стати не розширення списку стимулів, а посилення відповідальності за їх використання, підвищення прозорості адміністрування та адаптація до регіональних умов. Тільки за цієї умови ІП зможуть виконати свою роль у структурному оновленні української економіки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Дугінець, Г., & Вдовиченко, М. (2024). Роль індустріальних парків у трансформації економічних систем: теоретичний підхід. *Економіка та суспільство*, (70). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-66>
2. Забарна, Е. (2024). Інноваційні інвестиції як забезпечення сталого розвитку регіонів України у поствоєнний період. *Економіка та суспільство*, (59). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-103>
3. Бойко, В., & Бойко, Л. (2023). Індустріальні парки – ефективний механізм залучення інвестицій для відновлення економіки у післявоєнний період. *Економіка та суспільство*, (49). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-23>
4. Андрієнко, А. О. (2023). Проблеми і перспективи розвитку індустріальних парків як рушійної сили повоєнного відновлення України. *Актуальні проблеми економіки*, № 8, вип. 278, С. 47–55. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-278-47-55>
5. Галасюк В. В. Індустріальні парки: світовий досвід та перспективи створення в Україні. *Економічний аналіз: зб. наук. праць*. 2018. Том 28. № 1. С. 40–50. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/33691/1/7.pdf>
6. Верховна Рада України. (2012). Про індустріальні парки: Закон України від 21 червня 2012 р. № 5018-VI. *Відомості Верховної Ради України*, 2013, № 24, ст. 243. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5018-17>
7. Національний інститут стратегічних досліджень. (2012). Щодо вдосконалення територіально-

організаційних механізмів стимулювання інвестиційної діяльності. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/schodo-vdoskonalennya-teritorialno-organizaciyних-mekhanizmv>

8. Міністерство економіки України. (2023). Індустріальні парки в Україні. 2022 рік: аналітична довідка. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail/47454ed4-b60a-4f37-bb77-b7f3127742f8?lang=uk-UA&title=IndustrialniParkiVUkraini2022-Rik>

9. Офіс з розвитку підприємництва та експорту. (2024). Індустріальні парки 2024: презентаційні матеріали. URL: https://madeinukraine.gov.ua/industrialni_parky_2024.pdf

10. Property Times. (2024, December 20). Індустріальні парки України: підсумки 2024 року. Property Times. URL: https://propertytimes.com.ua/industrialnaya_nedvizhemost/industrialni_parki_ukrayini_pidsumki_2024_roku

11. Максимова, Л., Костіна, Н. (2008). Проблеми функціонування СЕЗ і ТПР в Україні: фінансовий аспект. *Культура народів Причорномор'я*, № 126, С. 64–68. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/35540>

12. UkraineInvest. (2025). Гайд: реалізація інвестиційного проекту на території індустріального парку. Київ: UkraineInvest. URL: https://ukraineinvest.gov.ua/wp-content/uploads/2025/04/gajd_realizacziya-investycijnogo-proektu-na-terytoriyi-industrialnogo-parku.pdf

13. Кабінет Міністрів України. (2023). Про схвалення Стратегії розвитку індустріальних парків на 2023–2030 роки: Розпорядження від 24.02.2023 № 176-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-2023-%D1%80/print>

14. Укрінформ. (2024, 29 березня). Уряд створив Офіс розвитку індустріальних парків. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3846377-urad-stvoriv-ofis-rozvitku-industrialnih-parkiv.html>

REFERENCES:

1. Duhinets H., Vdovychenko M. (2024). Rol industrialnykh parkiv u transformatsii ekonomichnykh system: teoretychnyi pidkhid [The role of industrial parks in the transformation of economic systems: a theoretical approach]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 70. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-66>

2. Zabarna E. (2024). Innovatsiini investytsii yak zabezpechennia staloho rozvytku rehioniv Ukrainy u postvoiennyi period [Innovative investments as a driver of sustainable development of Ukrainian regions in the postwar period]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-103>

3. Boiko V., Boiko L. (2023). Industrialni parky – efektyvnyi mekhanizm zaluchennia investytsii dlia vidnovlennia ekonomiky u pisliavoiennyi period [Industrial parks as an effective mechanism for attracting investment to postwar economic recovery]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-23>

4. Andrienko A. O. (2023). Problemy i perspektyvy rozvytku industrialnykh parkiv yak rushiina syla povojennoho vidnovlennia Ukrainy [Problems and prospects of industrial park development as a driving force of Ukraine's postwar recovery]. *Aktualni problemy eko-*

nomiky, no. 8, iss. 278, p. 47–55. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-278-47-55>

5. Halasiuk V. V. (2018). Industrialni parky: svitovy dosvid ta perspektyvy stvorennia v Ukraini [Industrial parks: international experience and prospects for development in Ukraine]. *Ekonomichnyi analiz: zbirnyk naukovykh prats*, vol. 28, no. 1, p. 40–50. Available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/33691/1/7.pdf>

6. Pro industrialni parky: Zakon Ukrainy No 5018-VI vid 21 chervnia 2012 r. [On industrial parks: Law of Ukraine No. 5018-VI from 21 June 2012]. zakon.rada.gov.ua. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5018-17> [in Ukrainian]

7. National Institute for Strategic Studies. (2012). Shchodo vdoskonalennia terytorialno-orhanizatsiinykh mekhanizmv stymuliuвання investytsiinoi diialnosti [On improving territorial and organizational mechanisms for stimulating investment activity]. Available at: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/schodo-vdoskonalennya-teritorialno-organizaciyних-mekhanizmv> [in Ukrainian]

8. Ministry of Economy of Ukraine. (2023). Industrialni parky v Ukraini. 2022 rik: analitychna dovidka [Industrial parks in Ukraine. Year 2022: analytical brief]. Available at: <https://me.gov.ua/Documents/Detail/47454ed4-b60a-4f37-bb77-b7f3127742f8?lang=uk-UA&title=IndustrialniParkiVUkraini2022-Rik> [in Ukrainian]

9. Ofis z rozvytku pidpriemnytstva ta eksportu. (2024). Industrialni parky 2024: prezentatsiini materialy [Industrial parks 2024: presentation materials]. Available at: https://madeinukraine.gov.ua/industrialni_parky_2024.pdf [in Ukrainian]

10. Property Times. (2024, December 20). Industrialni parky Ukrainy: pidsumky 2024 roku [Industrial parks of Ukraine: results of 2024]. Property Times. Available at: https://propertytimes.com.ua/industrialnaya_nedvizhemost/industrialni_parki_ukrayini_pidsumki_2024_roku [in Ukrainian]

11. Maksymova L., Kostina N. (2008). Problemy funktsionuvannia SEZ i TPR v Ukraini: fiskalni aspekt [Problems of functioning of SEZs and TPRs in Ukraine: the fiscal aspect]. *Kultura narodiv Prychornomoria*, no. 126, p. 64–68. Available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/35540>

12. UkraineInvest. (2025). Haid: realizatsiia investytsiinoho proektu na terytorii industrialnogo parku [Guide: Implementation of an investment project on the territory of an industrial park]. Kyiv: UkraineInvest. Available at: https://ukraineinvest.gov.ua/wp-content/uploads/2025/04/gajd_realizacziya-investycijnogo-proektu-na-terytoriyi-industrialnogo-parku.pdf [in Ukrainian]

13. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku industrialnykh parkiv na 2023–2030 roky: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy No 176-r vid 24 liutoho 2023 r. [On approval of the Strategy for the Development of Industrial Parks for 2023–2030: Ordinance of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 176-r from 24 February 2023]. zakon.rada.gov.ua. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-2023-p/print> [in Ukrainian]

14. Ukrinform. (2024, March 29). Uriad stvoriv Ofis rozvytku industrialnykh parkiv [The government established the Office for Industrial Parks Development]. Available at: <https://ukrinform.ua/rubric-economy/3846377-urad-stvoriv-ofis-rozvitku-industrialnih-parkiv.html> [in Ukrainian]